

خلاصهٔ سیاسی

نبرد روایت‌ها

جایگاه پررنگ اسرائیل در پوشش رسانه‌ای هند

نگارنده: امین نورافکن

گروه بین‌الملل اندیشکده حکمرانی شریف

تابستان ۱۴۰۴

خلاصهٔ سیاستی

نبرد روایت‌ها: جایگاه پررنگ اسرائیل در پوشش
رسانه‌ای هند

نگارنده

امین نورافکن

مجری طرح

گروه بین‌الملل اندیشکدهٔ حکمرانی شریف

شهریورماه ۱۴۰۴

در چشم‌انداز پیچیده ژئوپلیتیک امروز، جایی که نبردها بیش از هر زمان دیگری در عرصه افکار عمومی و روایت‌های رسانه‌ای جریان دارند، جایگاه و تصویر هر کشور در نگاه شرکای استراتژیکش نقشی حیاتی ایفا می‌کند. روابط ایران و هند که بر پایه‌ای از اشتراکات عمیق تاریخی، فرهنگی و منافع متقابل اقتصادی است ازین حیث اهمیت بسیاری دارد. با این حال، ظرفیت‌ها و اشتراکات بین ایران و هند، به معنای بازتاب درست و موثر روایت ایران در رسانه‌های هندی نیست؛ برعکس، بررسی تحلیلی از این رسانه‌های خبری در طول جنگ ۱۲ روزه نشان می‌دهد که روایت رژیم صهیونیستی از جنگ، بلندتر و نافذتر به گوش مخاطبان هندی رسیده است. این خلاصه سیاستی که قسمتی از پروژه هند گروه بین‌الملل اندیشکده حکمرانی شریف است، می‌کوشد سازوکارها و عملکرد رژیم صهیونیستی در رسانه‌های هند را در جنگ تحمیلی ۱۲ روزه بررسی کند.

این گزارش، با فراروی از یک تحلیل آماری صرف، به کالبدشکافی دقیق سازوکارهایی می‌پردازد که به روایت اسرائیل اجازه داده است تا در پوشش رسانه‌ای درگیری‌های اخیر، به شکلی نظام‌مند و مؤثر بر روایت ایران پیشی بگیرد. این برتری تصادفی نیست، بلکه نتیجه یک ساختار ارتباطی-اطلاعاتی خوش ساخت است که بر دو ستون اصلی استوار است: مزیت ارتباطات نهادی و روابط حرفه‌ای عمیق با نخبگان و خبرنگاران متخصص. درک این ساختار از آن جهت حیاتی است که نشان می‌دهد چگونه نفوذ نرم و دیپلماسی عمومی می‌تواند بر روابط بلندمدت سیاسی و اقتصادی سایه افکند و در لحظات بحرانی، درک یک ملت از شریک خود را مخدوش سازد.

هدف این پژوهش، روشن ساختن ابعاد این نفوذ و شناسایی دقیق نقاط ضعف و قوت در کارزار روایت‌هاست. با این شناخت، می‌توان راهکارهایی عملی و کارآمد برای سیاست‌گذاران ایرانی تدوین کرد تا در آینده، صدای ایران نه تنها شنیده شود، بلکه به شکلی معتبر، مؤثر و منطبق با اخلاق رسانه‌ای در یکی از مهم‌ترین عرصه‌های افکار عمومی جهان طنین‌انداز گردد.

سازوکارهای بازتاب روایت اسرائیل در طول جنگ

در این بخش به ۲ مورد از سازوکارهایی خواهیم پرداخت که به اسرائیل برای بازتاب روایت خود از جنگ با ایران برتری داد:

مزیت ارتباطات نهادی

سفارت اسرائیل در هند یک بخش مطبوعاتی و اجتماعی رسمی و فعال دارد که خطوط خبری، محتوای آماده استفاده و دسترسی‌های لازم را فراهم می‌کند. این امر برای اتاق‌های خبر سریع‌العمل ایده‌آل است و سرعت و هماهنگی ورود روایت‌های اسرائیلی (مانند «دفاع از خود»، «گروگان‌ها» و «حملات دقیق») به سرفصل‌ها و گزارش‌های زنده خبری هند را افزایش می‌دهد. در قیاس، آخرین گزارش بخش خبری سفارت ایران در هند، به تاریخ خرداد ۱۴۰۳ برمی‌گردد.

روابط نخبگان و خبرنگاران حوزه تخصصی

پیوندهای دیرینه حوزه دفاعی-فناوری و اکوسیستم همکاری امنیتی باعث شده تا مقامات و تحلیلگران اسرائیلی به منابع و مراجع خبری مهمی برای خبرنگاران حوزه دفاعی در هند تبدیل شوند؛ این امر باعث تسهیل بازتاب و باز نشر اخبار و تحلیل‌های طرف اسرائیلی شده است.

اکنون، هر یک از این سازوکارها را با جزئیات بیشتر و مثال‌هایی از نحوه استفاده از آن‌ها بررسی خواهیم کرد.

مزیت ارتباطات نهادی

در گزارش‌های اولیه خبرگزاری‌های هندی، بازتاب ادعاها و نقل قول‌های رسمی ارتش اسرائیل با همان ادبیات و واژه‌بندی کاملاً قابل مشاهده است. ویدیوها و خطوط خبری حاضر و آماده توسط سفارت رژیم صهیونیستی و ارتش، زمان آماده‌سازی بسته‌های خبری را را برای خبرگزاری‌های هند کاهش داد تا به سرعت پوشش زنده خود را به روز کنند و به روایت‌های اسرائیل کمک کرد تا در همان چرخه خبری در سرفصل‌ها ظاهر شوند. این مسئله البته فقط به ساعات نخستین حمله محدود نبود. در روزهای پسین هم، اتکای مکرر به سخنگویان ارتش اسرائیل (که توسط سفارت باز نشر می‌شود) به عنوان منابع اصلی کاملاً مبرهن بود. نگاهی به تعدادی از سرتیترهای خبری از سه خبرگزاری معروف هندی این موضوع را بیشتر مشخص می‌کند.

NO.	OUTLET	HEADLINE	DATE
1	India Today	Israel struck heart of Iran's nuclear enrichment programme	June 13
2	India Today	Is Israel's Rising Lion a push for Iranians to rise up?	June 18
3	India Today	Israel came out on top, but hasn't achieved its aims	June 24
4	India Today	Ambassador Ruben Azar on why Israel launched Operation Rising Lion against Iran	June 13
5	The Times of India	Nuclear weapons, ballistic missiles: Israel's spy files reveal why Tel Aviv had to attack Iran; "faced existential threat"	June 19
6	The Times of India	Iran-Israel conflict: Benjamin Netanyahu aims to dethrone Ayatollah's regime; can he bring down Islamic Republic?	June 14
7	The Times of India	"Path to Tehran is open": In strongest warning yet, Netanyahu says Israel will strike "every site of Ayatollah regime" in Iran	June 14
8	NDTV	Israel Strikes On Iran "Reasonable Reaction": Czech Republic	June 13
9	NDTV	Photos Show Israel's Incredible Precision To Take Out Iran's High-Ranking Officials	June 13

نوع جمله‌بندی، انتخاب واژگان، ارجاعات مکرر به منابع اسرائیلی، به طور قابل پیش‌بینی، عمده اخبار این شبکه‌ها را سوگیرانه می‌کند. البته، جای ذکر است که در موارد چشمگیری (اگرچه به مراتب بسیار کمتر)، سرتیترها و لحن خبری موید روایت ایران از جنگ بود یا نقل قول‌ها از مقامات ایرانی (بیش از همه، از مقام معظم رهبری) بوده است. این دسته از روایت‌ها، عمدتاً با تأکید بر کشته شدن غیرنظامیان صورت‌بندی شده بود.

در مجموع، این شواهد یک مزیت نهادی را نشان می‌دهد: سفارت اسرائیل در هند و کانال‌های سخنگویی ارتش رژیم صهیونیستی/وزارت امور خارجه، مطالب به موقع، قابل نقل قول و دیداری-شنیداری را در اختیار رسانه‌های هندی قرار دادند که به سرعت از ۱۳ تا ۲۴ ژوئن پذیرفته و بازنشر شدند. همگرایی زبان (عبارات و جملاتی مانند «حملات دقیق/نقطه‌زنی»، «خیزش مردمی»، «پرتابگرهای منهدم شده»، «تنها ایران مسئول است» و «تهدید وجودی ایران برای اسرائیل») و محوریت منابع و مراجع خبری همچون افی دفرین (سخنگوی کل نیروهای دفاع اسرائیل)، ناداف شوشانی (سخنگوی واحد بین‌المللی نیروهای دفاع اسرائیل) و رووان آذر (سفیر اسرائیل در هند) در چندین رسانه هندی تکرار می‌شود، که با این ایده همخوانی دارد که روایت‌های اسرائیل به سرعت و به طور مداوم از طریق ارتباطات رسمی وارد پوشش خبری شدند.

در جدول مقایسه‌ای زیر، تعداد نقل قول‌های افی دفرین (سخنگوی کل نیروهای دفاع اسرائیل)، ناداف شوشانی (سخنگوی واحد بین‌المللی نیروهای دفاع اسرائیل) و رووان آذر (سفیر اسرائیل در هند) را با نقل قول‌های سردار علی محمد نائینی (سخنگوی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی)، سردار ابوالفضل شکارچی (سخنگوی ستاد کل نیروهای مسلح)، و دکتر ایرج الهی (سفیر ایران در هند) در سه رسانه هندی مقایسه خواهیم کرد:

◀ جدول مقایسه تعداد نقل قول / استناد رسانه‌های هندی (۱۳-۲۴ ژوئن ۲۰۲۵)

نام سخنگو / منبع	NDTV	TIMES OF INDIA	HINDUSTAN TIMES
افی دفرین، سخنگوی کل نیروهای دفاع اسرائیل	18	10	2
ناداف شوشانی، سخنگوی واحد بین‌المللی نیروهای دفاع اسرائیل	4	3	0
رووان آذر، سفیر اسرائیل در هند	15	2	15
سردار علی محمد نائینی، سخنگوی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی	0	0	0
سردار ابوالفضل شکارچی، سخنگوی ستاد کل نیروهای مسلح	2	0	1
دکتر ایرج الهی، سفیر ایران در هند	1	0	0

سه مقام اسرائیلی مجموعاً در ۶۹ قطعه خبری در این خبرگزاری‌ها نام برده شده‌اند. در مقابل، مجموع نقل قول‌ها از سه مقام همتای ایرانی تنها ۴ بار است.

روابط نخبگان و خبرنگاران حوزه دفاعی-فناوری

با بررسی آرشیوهای درون‌سایتی در ۶ خبرگزاری هندو، تایمز آو ایندیا، هندوستان تایمز، ایندین اکسپرس، ان‌دی‌تی‌وی و تحلیل ۴۲۷ مقاله که به عنوان «تحلیل دفاعی» یا عناوین مشابه آن برچسب‌گذاری شده بودند، نتایج قابل توجهی به دست آمد. از میان این‌ها، **۴۷ درصد** (حدود ۲۰۱ قطعه) شامل نقل قول‌های رسمی از مقامات اسرائیلی یا کارشناسان حوزه دفاعی-فناوری مرتبط با اسرائیل بودند. بیشتر این افراد از پرسنل صنایع هوافضای اسرائیل (IAI)، وابستگان و مشاوران دفاعی در سفارت و سخنگویان شرکت‌های سرمایه‌گذاری مشترک هندی-اسرائیلی بودند. در مقایسه، تنها **۱۴ درصد** از چنین داستان‌هایی از منابع دفاعی ایران نقل قول کرده بودند، و اغلب این نقل قول‌ها بدون منبع یا از طریق تحلیلگران شخص ثالث بازنویسی شده بودند.

همچنین ۲۹ مقاله توضیحی یافت شد که به طور خاص در مورد فناوری نظامی جدید در زمینه جنگ نگاشته شده بودند. از این‌ها، ۲۱ مورد (**۷۲ درصد**) توضیح فنی خود را حول سامانه‌های با منشأ اسرائیلی (باراک-۸، گنبد آهنین، ماهواره‌های ضد موشک) متمرکز کردند، در حالی که تنها ۳ مورد (**۱۰ درصد**) بر سامانه‌ها یا نوآوری‌های ایرانی تمرکز داشتند. بقیه تحلیل‌های عمومی یا شخص ثالث بودند که مستقیماً به هیچ یک از طرفین مرتبط نبودند.

از ۱۲۷۶ مقاله خبری (به استثنای مقالات نظری)، مقامات اسرائیلی در **۳۶ درصد** موارد اولین منبع نقل قول شده بودند، در حالی که سخنگویان دولت هند/وزارت دفاع در **۲۲ درصد**، تحلیلگران شخص ثالث در **۱۸ درصد** و مقامات ایرانی تنها در **۷ درصد** موارد در ابتدا قرار داشتند. آنچه ازین داده‌ها مشخص است این است که منابع اسرائیلی به طور منظم در سلسله مراتب نقل قول پیشرو بودند. حتی در روزهای آخر جنگ که حملات موشکی ایران موثرتر و مخرب‌تر شده بود، اثری از حضور کارشناسان فنی و دفاعی ایرانی نبود.

توصیه‌های سیاستی

۱. ایجاد یک کانال خبری برای هند همزمان به زبان‌های انگلیسی و هندی: با اولویت سرعت و محتوا. تصاویر گرافیکی داده‌ها (PNG) و ویدیوهای کوتاه (۲۰-۴۰ ثانیه‌ای) در اشتراک‌پذیری این داده‌ها اهمیت دارد. این پست‌های دوزبانه، همزمان باید در شبکه‌های رسانه‌ای دیگر مانند واتس‌آپ، توئیتر و یوتیوب نیز منتشر شود. بررسی برخی پست‌های توئیتری اکانت سفارت جمهوری اسلامی ایران در هند (مانند [نمونه ۱](#) و [نمونه ۲](#)) نشان می‌دهد توجه چندانی به جامعه مخاطب هندی زبان برای تولید محتوا نمی‌شود. همچنین می‌توان بسته‌های توجیهی برای خبرنگاران هندی و خبرگزاری‌ها تهیه کرد که شامل نمودارها، اسلایدهای مطابق با استانداردهای اتاق خبر باشد.
۲. معرفی و تبلیغ کارشناسان فنی: تمرکز صرف بر دیپلمات‌ها یا دسته محدودی از کارشناسان رسمی، جامعه مخاطب روایت ایران را کاهش می‌دهد. در مقابل، معرفی کارشناسان فنی (دفاع هوایی، انرژی، کشتیرانی) و تولید محتوا براساس دانش و تجربه آنها در زمینه‌های مشترک مانند چابهار، راهگذر شمال جنوب، کریدورهای انرژی-امنیتی، خط تماس تازه‌ای برای خبرنگاران حوزه دفاعی هند ارائه می‌کند.
۳. سرمایه‌گذاری در روابط فردی با دیران خارجی رسانه‌های بزرگ هند: ایجاد نشست‌های غیررسمی نخبگانی چه به صورت آنلاین و چه حضوری برای خبرنگاران هندی، سطح تازه‌ای از روابط شخصی را ایجاد می‌کند و همین باعث می‌شود خبرنگاران برای گرفتن روایت متقابل به سراغ منابع ایرانی بیایند.
۴. ترجمه و بازنشر تحلیل‌های بین‌المللی همسو با مواضع ایران در پلتفرم‌های هندی: مقالات اندیشکده‌های غربی یا آسیایی که مواضع ایران را تقویت می‌کنند، باید سریعاً به انگلیسی ساده/هندی ترجمه و در کانال ایران منتشر شود. این به رسانه‌های هندی بهانه می‌دهد که با استناد به منابع «غیرایرانی» روایت ایران را وارد متن جامعه و اخبار کنند.
۵. استفاده فعال از «منابع ثالث معتبر» هندی: ایران باید اساتید دانشگاه‌ها و پژوهشگران هندی که دیدگاه‌های متعادل یا مثبت دارند را به انجا مختلف (دعوت به کنفرانس، چاپ مقاله مشترک و...) برجسته کند. وقتی این کارشناسان در رسانه‌های هند نقل قول می‌شوند، روایت ایران از زبان خود هندی‌ها بازتاب پیدا می‌کند.

اهمیت تغییر روایت

روایت جنگ‌ها و بحران‌های خاورمیانه دیگر محدود به منطقه نیست؛ بازتاب آن در کشورهای کلیدی مانند هند، نه تنها افکار عمومی بلکه سیاست خارجی، روابط اقتصادی، و حتی تصمیم‌گیری‌های امنیتی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. **اسرائیل در سال‌های اخیر توانسته با شبکه‌سازی گسترده و استفاده از دیپلماسی عمومی، روایت خود را در رسانه‌های هندی تثبیت کند.** در مقابل، **ضعف روایت‌سازی ایران باعث شده بخش مهمی از ظرفیت‌های ژئوپلیتیکی و فرهنگی‌اش در صحنه هند نادیده گرفته شود.** برای ایران، تغییر این توازن یک انتخاب تاکتیکی نیست بلکه ضرورتی راهبردی است. هند نه تنها یک قدرت اقتصادی در حال صعود است بلکه به دلیل جمعیت عظیم، جایگاه ژئوپلیتیکی، و پیوندهای انرژی، به‌طور روزافزون به خاورمیانه گره خورده است. هرگونه شکل‌گیری روایت غالب درباره جنگ‌ها و بحران‌های منطقه در رسانه‌های هند، به شکل مستقیم بر نگاه سیاستگذار هندی تأثیر می‌گذارد. رسانه‌های هند، به‌ویژه در عصر دیجیتال، قدرت شکل‌دهی به افکار عمومی را دارند. این افکار عمومی در مسائلی چون جنگ غزه، تحریم‌ها، یا قراردادهای انرژی، بر دولت فشار وارد می‌کند. حتی در مورد جنگ ۱۲ روزه، بسیاری از روزنامه‌ها و خبرگزاری‌های هند، موضعی ضداسرائیلی و طرفدار ایران گرفتند. یکی از نمونه‌های آن، روزنامه هندو بود. **اسرائیل با ارائه سریع و تصویری از جنگ به عنوان «دفاع مشروع»، توانسته فضای همدلی گسترده‌ای در میان قشر متوسط هند ایجاد کند.** در کنار آن، ارائه روایت‌های موازی از همدردی و ساختن دشمن مشترک (مسلمانان بطور اعم) باعث شده تا طیف گسترده‌ای از مخاطبان هندو را به خود جلب کند. اگر ایران این عرصه را خالی بگذارد، هرگونه تلاش دیپلماتیک یا اقتصادی‌اش در هند بدون پشتوانه اجتماعی باقی می‌ماند. در مقابل، یک روایت هوشمندانه و انسانی می‌تواند در جامعه مدنی هند همبستگی ایجاد کند و در بلندمدت هزینه سیاسی هم‌سویی کامل دولت هند با اسرائیل را افزایش دهد. همچنین باید توجه داشت که روابط تاریخی و فرهنگی ایران با هند، به‌ویژه در حوزه زبان، ادبیات، و تمدن، ظرفیت عظیمی برای روایت‌سازی ایجاد می‌کند. در حالی که اسرائیل چنین پشتوانه‌ای در هند ندارد، ضعف ایران در بهره‌گیری از این سرمایه نرم، فضا را برای روایت رقیب باز گذاشته است. یک روایت ایرانی که بر پیوندهای تاریخی و ارزش‌های مشترک عدالت و همدلی تأکید کند، می‌تواند پذیرش بیشتری در افکار عمومی هند داشته باشد. این سرمایه فرهنگی در صورت فعال‌سازی، به ابزار دیپلماسی عمومی ایران تبدیل می‌شود و مزیت نسبی آن را در مقابل اسرائیل افزایش می‌دهد.

